

Motion från Caroline Willfox (m)

Säter den 2017-11-08

Motion angående valfrihet för äldre i Säter kommun

Sammanfattning, bakgrund, bedömning.

I januari 2009 infördes lagen om valfrihetssystem (LOV). Lagen reglerar vad som ska gälla för de kommuner som vill konkurrenspröva kommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare till brukaren eller patienten.

LOV ska öka människors inflytande över sitt eget liv.

Den som har fått rätt till exempelvis hemtjänst bestämmer själv eller tillsammans med sina anhöriga om det är det lilla privata hemtjänstföretaget, den stora hemtjänstkoncernen eller kommunens hemtjänst som ska få förtroendet.

Tjänsten är dock fortfarande offentligt finansierad.

Yrkande

Med anledning av ovanstående föreslår jag kommunfullmäktige besluta

att Säter kommun utreder möjligheterna att inför LOV i vår kommun

Sn § 55

Diarienummer: SN2017/0204

Motion angående valfrihet för äldre i Sätters kommun

Socialnämndens beslut

Eftersom socialnämnden i sin budget saknar medel att utreda frågan föreslår socialnämnden att kommunfullmäktige avslår motionen.

Reservation

Håkan Guståv (L) och Leo Thorsell (M) reserverar sig mot beslutet.

Yrkande 1

1. Sune Hemmingsson (C) yrkar avslag till motionen.
2. Leo Thorsell (M) och Jenny Nordahl (SD) yrkar bifall till motionen.

Yrkande 2

1. Håkan Gustav (L) yrkar att oavsett avslag eller bifall till motionen ska förvaltningen kontakta Falu kommun för att ta del av deras erfarenheter av att införa LOV.

Ajournering

Ärendet ajourneras mellan kl. 10.55–11.05.

Ärendet återupptas efter att §§ 56–57 har behandlats.

Proposition yrkande 1

Ordförande ställer de olika yrkanden mot varandra och finner att nämnden beslutar att motionen ska avslås.

Omröstning

Omröstning begärs och genomförs.

Följande omröstningsordning fastställs; Den som röstar ja röstar för att motionen avslås. Den som röstar nej röstar för att motionen bifalles. Med 6 ja-röster mot 3 nej-röster finner ordföranden att motionen ska avslås.

Namn:		Ja/Nej
Jan-Erik Steen	S	Ja
Hans-Göran Steneryd	S	Ja
Birgitta Sputnes	S	Ja
Sune Hemmingsson	C	Ja
Annette Berg	C	Ja
Jenny Nordahl	SD	Nej
Leo Thorsell	M	Nej
Håkan Guståv	L	Nej
Maj-Lis Nyberg	C	Ja

Forts.

Sn § 55 forts.

Proposition yrkande 2

Ordförande frågar om Håkan Guståvs yrkande ska bifallas eller avslås och finner att nämnden beslutar att avslå Håkans förslag.

Omröstning

Omröstning begärs och genomförs.

Följande omröstningsordning fastställs; Den som röstar ja röstar för att yrkandet avslås. Den som röstar nej röstar för att yrkandet bifalles.

Med 6 ja-röster mot 3 nej-röster finner ordföranden att yrkandet att förvaltningen ska kontakta Falu kommun för att ta del av deras erfarenheter av att införa LOV ska avslås.

Namn:		Ja/Nej
Jan-Erik Steen	S	Ja
Hans-Göran Steneryd	S	Ja
Birgitta Sputnes	S	Ja
Sune Hemmingsson	C	Ja
Annette Berg	C	Ja
Jenny Nordahl	SD	Nej
Leo Thorsell	M	Nej
Håkan Guståv	L	Nej
Maj-Lis Nyberg	C	Ja

Förvaltningens ståndpunkt

Socialförvaltningen saknar i dagsläget resurser och kompetens att utreda frågan vidare. Inför ett eventuellt införande av valfrihetssystem krävs det att det finns kravspecifikationer och villkor för att bli godkänd som utförare. Upphandling ska genomföras med stöd av lagen om valfrihetssystem (LOV). Det ska också tas fram och fastställas ett ersättningssystem för utförare. Riktlinjer ska tas fram för hur socialnämnden kontrollerar att verksamheten bedrivs enligt de mål, riktlinjer och föreskrifter som finns.

Ärendebeskrivning

En motion om valfrihet för äldre lämnades till kommunfullmäktiges sammanträde av Nya Moderaterna den 30 november 2017.

Motionären vill att Sätters kommun utreder möjligheten att införa LOV – lagen om valfrihetssystem. Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat motionen till socialnämnden för yttrande.

Underlag till beslut

Tjänsteutlåtande

Remiss

Delges

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum
2018-03-26

Diarienummer
SN2017/0204

Motion angående valfrihet för äldre i Sätters kommun

Förslag till beslut

-

Förvaltningens ståndpunkt

Socialförvaltningen saknar i dagsläget resurser och kompetens att utreda frågan vidare. Inför ett eventuellt införande av valfrihetssystem krävs det att det finns kravspecifikationer och villkor för att bli godkänd som utförare. Upphandling ska genomföras med stöd av lagen om valfrihetssystem (LOV). Det ska också tas fram och fastställas ett ersättningssystem för utförare. Riktlinjer ska tas fram för hur socialnämnden kontrollerar att verksamheten bedrivs enligt de mål, riktlinjer och föreskrifter som finns.

Ärendebeskrivning

En motion om valfrihet för äldre lämnades till kommunfullmäktiges sammanträde av Nya Moderaterna den 30 november 2017. Motionären vill att Sätters kommun utreder möjligheten att införa LOV – lagen om valfrihetssystem. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade att remittera motionen till socialnämnden för yttrande.

Socialförvaltningen har i yttrandet utgått från hur Sätters kommun skulle kunna erbjuda kundval inom hemtjänsten, eftersom det är den mest förekommande tjänsten som finns som kundval inom landets kommuner. Det innebär att det finns mycket erfarenhet från andra kommuner på hur de arbetar med valfrihetsmodellen. Motionären har också i skrivelsen, nämnt hemtjänsten som ett exempel på vad som ska kunna utföras av privata utförare. Socialförvaltningen har i yttrande tagit del av SKL:s information och statistik gällande valfrisystem inom social omsorg.

Bakgrund

Lag (2008:962) om valfrihetssystem LOV trädde i kraft 2009. Valfriheten innebär att den enskilde brukaren kan välja om utförare samt att ersättning till utföraren följer den enskildes val. Förutsättningar att välja är att det finns ett biståndsbeslut om insats. Det är varje kommun som beslutar om valfrihetssystem ska införas och inom vilka områden, vilka krav som ska ställas och hur ersättningen ska utformas.

Socialnämnden i Sätters kommun beslutade 2010-04-07 att uppdra förvaltningen att utreda för- och nackdelar samt kostnader att införa valfrihet inom hemtjänsten i Sätters kommun enligt LOV. Förvaltningschefen som var ansvarig utredare konstaterade i sin utredning 2010-09-06 att underlaget var för litet för införandet av valfrihetssystem. Förvaltningschefen föreslog ett uppdraget lämnades till extern utredare för fortsatt utredningsarbete. En extern utredare fick i uppdrag att närmare utreda förutsättningar för införandet. Utredaren konstaterade i sin sammanfattning att det föreligger osäkerhet vad gäller konsekvenserna av ett införande av LOV i Sätters kommun. Det beror på att det dels finns begränsade antal studier i ämnet, samt att få kommuner med mycket glesbygd har infört kundval. Utredarens uppdrag var inte att föreslå om Sätters kommun skulle införa LOV utan att ta fram underlag för eventuellt införandet. Förstudien avslutades i augusti 2012. Socialnämnden beslutade den 22 augusti 2012 att inte införa lov med motivering att på grund av att Säter är en geografiskt avlång glesbygd som försvarar för företag att etablera sig, samt att kommunen just då skulle övertag hemsjukvården från landstinget och behövde koncentrera sig på det införandet.

Modeller för valfrihetssystem och ersättning

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har kommunerna valt olika modeller för sina valfrihetssystem. De kan omfatta serviceinsatser, omvårdnadsinsatser, hemsjukvård, delegerad hemsjukvård var för sig eller i kombination. Ersättningen är oftast baserad på en analys av vad den egna verksamheten kostar men andra faktorer har också betydelse, så som prisnivån i andra kommuner, i regionen, marknadssituationen, effektiviseringskrav och politisk prioritering. SKL konstaterar att det är stor spridning mellan kommunernas ersättning. Genomsnittet under 2017 för omvårdnadsersättning dagtid är 401 kronor per timme, men varierar mellan 289 och 490 kronor per timme. Till viss del förklaras spridningen av att kommunerna ersätter på olika sätt. Det kan handla om att ersättning utgår för beviljad tid, per tjänst, eller utförd tid som antingen är elektroniskt utmätt eller manuellt inrapporterad. En annan förklaring kan enligt SKL vara kravställningen kring de tjänster som upphandlas.

Kommuner och valfrihet

SKL statistik visar att i november 2017 har 161 kommuner LOV i drift. 11 kommuner har beslutat att införa LOV. 32 kommuner utreder införandet av LOV. 76 kommuner har inte infört LOV. 10 kommuner har fattat beslut om att avbryta LOV. Det är inom hemtjänsten som flest kommuner infört kundval, men de förekommer även andra tjänster t.ex. ledsagarservice, daglig verksamhet enligt LSS och avlösarservice enligt LSS. 125 kommuner har infört valfrihet i hemtjänst för både omvårdnadsinsatser och serviceinsatser. 25 kommuner har infört det för endast serviceinsatser och 8 kommuner har infört det för omvårdnads- och serviceinsatser men även en del av hälso- och sjukvårdsinsatser som utförs av legitimerad personal.

Grundförutsättningar för valfrihetssystem

Vid införandet av valfrihetssystem är det den enskilde som bestämmer om hon/han vill anlita kommunen eller privat utförare som kommunen godkännt. Kommunen kan inte avsäga sig ansvaret från att tillhandahålla socialtjänst i och med införandet av valfrihetssystem. Även vid införandet av valfrihetssystem är alltid kommunen som har det yttersta ansvaret för att den enskilde får de insatser som blivit beviljade.

Biståndshandläggaren är beställaren som utreder och fattar beslut om insatser och insattid. Den enskilde får ett beslut som beskriver vad som blivit beviljad. Den enskilde betalar en avgift för insatsen utifrån kommunens avgiftstaxa. Högkostnadsskyddet reglerar hur mycket en enskild person ska som högst betala för de beviljade insatserna.

Innan valfrihetssystem införs ska kommunen ta fram en kravspecifikation och villkor för att få bli utförare av hemtjänst. Kommunen ska också fastställa ersättningsnivåer och ersättningssystem för hemtjänsten. SKL:s redovisning visar att kommuner ersätter utföranden oftast utifrån beviljad tid eller utförd tid. Val av ersättningsmodell sker utifrån lokala förutsättningar och prioriteringar. För att skapa rättvisa ekonomiska villkor, differentieras ersättningar till utföraren utifrån olika faktorer, till exempel typ av tjänst (omvårdnad eller service), tiden när insatser ges: dag, kväll, natt eller helg, samt om det är tätort eller glesbygd.

Konsekvensbeskrivning

Socialförvaltningen uppskattar att det krävs en heltidstjänst (konsult) under minst 6 månader för att arbeta vidare med frågan om valfrihet. Det innebär en kostnad på minst 450.000 kronor.

Paula Jäverdal
Förvaltningschef